

PERŽVALGA.

Suvalkų gubernijoje susitvėrė nauja lietuvių draugija „Vienybė“. Jos įstatymuose pasakyta, kad draugija gali duoti piniginę pašalpą reikalaujantiems. Ir dėl šitos priežasties valdžia neužtvirtino tos draugijos.

Pasirodo, kad pagal valdžios įstatymus šelpti ką nors negalima. Nėra tikros „draugijų laisvės“ ir tol jos nebus, kol žmonės neišsikovo per revoliuciją politiškosios laisvės.

— „Kovoje“ nuo N2 atidarytas naujas fondas — „Literatūros fondas“, L. S. P. raštams išleidinėti.

— „Lietuva“ nubara lietuvius už tai, kad nesirūpina sušelpti paliečius užsitarnavusių rašytojų, apie kurių jau buvo rašyta laikraščiuose. Vienur lietuviai suaukavę ar 7 dol., bet nenorėję jų duoti, nežinodami, ar tas rašytojas socialistas... Vienas dar pasakęs, jeigu, girdi butų socialistas, tai aš pats duočia 30 dol. Paaiškinus jiems, esą, atsiuntę tą auką, bet be tų 30-ties dol.

Mums rodo, kad sušelpiant liegstantį Lietuvos veikėją, jeigu jis dirbęs ant abelnos lietuvių kultūros dirvos, nereikėtų žiūrėti į jo politiškas, — tariant — partviškas, — pažvalgas, taip, kaip nieks (iš mus tik atriuosius kunigus) nežiuri į pažvalgas kankinių, kuriems visi aukauja be skirtumo partijų.

— „Lietuvos Ukininkas“ sako: „Gėda prisipažinti“, kad lietuviai iš kelių Suvalkų gubernijos vietų nusiuntė prašymus apšvietimo ministerijai, kad mokyklose mokslas būtų vėl išguldomas rusiškai, o ne lietuviškai. Jau pereitą rudenį apie tokius prašymus buvo pranešama iš Kauno gubernijos; taigi visa Lietuva eina prieš... lietuvių! Iš-tikro — gėda. Bet iš kitos pusės tas parodo, abelnai, gerą

lietuvių būdą — praktiškumą. Jie sako: „Lietuviškai vaikai ir patys, nemokiami, išmoksta, reikia mokinti rusiškai, kad užaugusiam vaikeliui būtų lengviau ir vaiske tarnaut ir kokią tarnystę gaut“, ir tt.

Beto, kai — kurie valščiai nenor, kad šale rusiško butų lietuviškai rašoma kanceliarijose, nes, girdi, reikšią brangiau mokėti raštininkui.

Tai gi žmonės nežiuri į idealus, atitrauktus nuo gyvenimo (abstraktiškus), į idealus, kurie neprižada ekonominės gerovės.

Iš Lietuvos.

Ukmergės pav., (Kauno gub.). Nerangūs Ukmergės pavieto žmonės mokėstis mokėt. Nežiurint to, kad pernai čia siuto skraidytojų būriai, vistiek da ir iki šiam laikui daugelyj valščių ir už pernykščius metus nebuvo mokėstis užmokėtos. Dabar valdžia butinai užsimanė išjieskot iš valstiečių mokėstis, Žiemiečių viršininkai gruodžio mėn. pradžioje atsiuntė į valščius įsakymus kuogreičiausia sumokėt mokėstis, o ne, tai busią atsiųsti baudžiamieji mokėstis išimpti. Sukruto valstiečiai mokėti: kas turėjo keletą skatikų šventėms susitaupinęs, nešė dabar į krasą arba valščiaus raštinę. Bet daugelis neturėjo pinigų, — jie neramiai laukė baudžiamą buriu pasirodymo: praeitų metų baisybės da aiškiai jiems akyse stovėjo.

Aplankė viršininkas Raguva, Subačių, Kupiškį, Andrioniškį, Utegą, Anykščius, Troškunus. Žmonių ašaromis jie kelią sau aplaistė; kur jie praeidavo, tik aimanavimas ir verksmas buvo girdėt: jie išnešė paskutinius skatikus; daugelį moterių išgązdino. Baudžiamasis burys primušė Subačiaus valsčiaus raštininką ir

vaitą, kad jie nerangiai lupono žmonių mokėstis. Gruodžio 21 dieną keturi sargybieniai, atėję į Troškunų valsčiaus raštinę, pareikalavo arkliams avizų ir šieno ir sau po 75 k. Nusigandęs nagaikų, vaitas davė jiems iš valsčiaus kasos 8 rub. 25 kap. Atėjus baudžiamajam buriui į Kupiškį, nešė žmonės ant turkaus pašutinį savo turtą; rugių pudą galima buvo nupirkt už 30—40 kap., paprastai gi mokama 75—80 k.; arklių, vertą 80 rub., galima buvo pirkti už 40—50 rublių.

Kas mokėčių buvo neušimokėjęs nors vieno rublio, paimdavo to padušką, išveždavo arklių, karvę. Atvykę į sodžių, jie veltui imdavo šieną, avizas, liepdavo sau mėsos privirti.

Pavieto viršininkas netiktai rinko mokėstis, bet ir, važinėdamas po pavietą, varė savą tišką agitaciją. Anykščiuose jis ilgą pamokslą pasakė susirinkusiems starostoms, šimtininkams ir dešimtininkams; sakė, kad žemės valstiečiams nereikia, liepė dabort, kad jokio maišto nebutų jų valsčiuje; jeigu šimtininkas arba starosta (šaltyšius) nepraneš apie aptariamą žmones, bus nubaustas 3 mėn. kalėjimo. Starostos ir šimtininkai sakė negalį pildyti tokių pareigų, prašė duoti jiems ginklus. Viršininkas tiesiai pasakė, kad jis nepasitiks ant jų, nes jie tuojaus atiduosią ginklus „jiems“: lai valščiai nutaria, kad reikalingi ginklai, — tada galėsią gauti berdakas. Paskui viršininkas surinko apie 20 žmonių, sėdėsių kalėjime, apstatė juos sargybinais, pasakė da jiems pamokslą, ant galo, liepė sargybiniams gerai įsižiūrėti jų veidus. Tą patį darė viršininkas Andrioniškij ir Troškunuos. Tos viršininko agitacijos — suprantamos: artinas rinkimai į dumą; valdininkai nori įbauginti valstiečius, kad jie išrinktų tinkamus jiems,

taikius vyrus. Ar pasieks jie tą, parodys artimiausia ateitis; bet regėt, kad valstiečiai rinks tokius, kurie išreikš papeikimą baudžiamųjų burių valdžiai, ir pasirūpys tam galą padaryt.

Kukiškis (Ukmergės pav.) Gruodžio 17 d. atėjo iš isprauninko prisakymas, kad mokėščiai dviejų metų (1905—06) butų tuojaus sumokėti. Kitaip, tai jis su karėvių ir sargybinių pagelba priversiąs užmokėti. Žmonės mokėjo, bes negalėjo suspēt. Ir štai gruodžio 11 d. atvažiavo Kupiškin isprauninkas, sušaukė valečiun visus storastas, dešimtininkus, pinigų rinkikus, aštriai išbarė už mokėčių nemokejimą, už priešinimąsi valdžiai, už kelių netaisymą... Išbarė kartu ir sargybinius, kad neaštriai elgiasi su žmonėmis. Jei kas nors žodį priešingą pasakytų, tuojaus reikia suimti, o jei ranką pakeltų, užmušti ir jam lavonas pristatyti! Mokėščiai gi turi but sumokėti ligi 9 valandos rytojaus gruodžio 12 d. Žinoma, per tokį trumpą laiką žmonės nesumokėjo. Ir ant rytojaus papludo po sodžius sargybinių ir karėvių gaujos, pristavo ir priadainkų vadovaujamos. Nežiurint į tai, kad jokio pasipriešinimo nebuvo, tačiau neapsiėjo be mušimo; mušė sargybieniai visus be skirtumo: ar vyras, ar moteris, ar net vaikas... Ir žmonės sumokėjo mokėčius, žinoma, su ašaromis, aimanuodami, keikdami.

Panemunėlio stotis (Zarasų pav.). Sargybieniai eina išvien su „socialistais“. Kas mėnuo atkeliauna ant gelškelio stoties darbininkai ir užvezdos pasiimtų algos. Nebe to, kad tada, susiję į karčiamą, koki rubliuką viens, kits neišleistų „pasilinksminimui“. Praeitą mėnesį ir gi atkeliavo darbininkai pasiimtų algos; algą gavo ir suėjo į karčiamą. Čia

prie jų prisigretino Žvirbliukas iš Satekšnių sodžiaus. Praeitais metais jis buvo pragarsėjęs šitoj apylinkėj, kaip „socialistas“ — darė teismus, mieravo žemę, pardavinėjo ponų miškus, žodžiu viešpatavo kol neatsirado kiti, už jį galingesni, ir nenulaužė jam ragų, — per mitingą Panemunėlio miestelyj kalbėtojas socialistas išrodė visus to chuligano darbus. Susilpnėjęs socialistas, Žvirbliukas vėl pradėjo „veikti“: jis pradėjo prisikalbinėti darbininkus paaukauti kiek pinigų „ant socialistų“. Tame pačiame bute „baliavojo“ ir trys sargybiniai. Sargybinis Romancevičius paragino darbininkus: „aukukite socialistams: socialistai geri žmonės. „mų tože stoim za chorosich socialistov!“ (ir mes einame už gerus socialistus) Bet darbininkai „neaukavo“ tiems „socialistams“; atsirado da iš jų viens, kits, kuris iškėlė aikštėn tų chuliganų sumanyimą. Tie patys darbininkai vakare uždainavo marselietę. Miestelio gyventojai, užgirdę laisvės dainos gaidą, subėgo paklausyt. Pribuvo ir sargybiniai, tie patys, kurie rytmetįj prikalbinėjo aukaukauti pinigų socialistams, ir pradėjo „tvarką“ daryt — vaikyt, mušti; vieną suėmė, bet pasirodžius, kad tai vietinis žmogus, paleido. Su kokiais socialistais eina išvien Panemunėlio sargybiniai, skaitytojas pats supras. Tą patį daro jie ir kitose vietose.

Panėvėžys. Čia įsikūrė valdžios leista draugija „Aidas“, kuri už pareigą sau stato taisyti spektaklius, skaitomus vakarus, kurt knygnus; draugija gali veikt visose kalbose visoje Kauno gub. Ant pirmutinio visuotinio „Aido“ susirinkimo, buvusio 10 gruodžio, apsilankė 103 iš užsirašiusių j narius. Nors visas susirinkimas buvo pašvęstas vien rin-

kimams to susirinkimo pirmasėdžio, jo pagelbininko, valdybos ir kandidatų į ją, bet daug neregėto ir netikėto pamatė ten nevienas darbininkas, kurių buvo didesnė pusė. Staiga išlindo yla iš maišo, pasirodė, kas esą daugelis mūsų „ponų“: ne vienas iš jų laisvės dienosė pratarė kovojantiems už geresnį darbininkams gyvenimą, kaip-kas net šaukė: „tegyvuoją socialistai“; kaip-kas lig šiol buvo prisidėjęs prie „N. Gdynės“ platinimo ir tokiu budu nuo darbininkų įgijo šiokią-tokią užuojautą, bet dabar, besismelkiant į valdybą, „prie garbės“, nusprudo ir... nulėkė žemyn. Nors sakėsi, kad tai jiems rupjį kultūros darbas, bet kaip darbščiausi caro valdžios bernai, pradėjo užkabinėti nepatinkamus jiems, jaunais atrėdančius narius, reikalaudami jų išbrėžimo net ir tada, kada (kaip tai buvo atsitikę) vienas griežtai tvirtino, kad esąs pilnametis ir pasiėmė ant savęs atsakomybę. Kada vienas už kito pradėjo pereit į valdybą labiau patinkami darbininkams ir jiems užjaučią inteligentai-kandidatai, tai keletas iš mūsų „ponų“, nežinodami ką bedaryt, ėmė kabinėties, prie ko tik galima ir tas jiems nepagelbėjo. Išberališkesni iš jų šaukia: „tam ir tam prie žagrės, o ne valdybą!“, kiti dejuoja, kad iš įkurėjų permažai (3) į valdybą papuolę, o darbo daug ant to padėję: mat, jie ant siųstų gubernatoriui popierių savo parąšą padėjo! Bet, kad ir kažin kaip šaukė tie poneliai, vistik didžiūma buvo išrinkta nepatinkamų jiems žmonių.

Garliava (Senapilės pav.). Dvaro darbininkų padėjimas šimet po didžiųjų vasaros streikų, apskritai imant, kiek pasigerino: Gauronskio dvaruose beveik visi reikalavimai buvo išpildyti, ir dabar dvaro kumėčiams mokama be antrininkų,

kiek pirmiaus su antrininkais; kas turi savo antrininką, tam daug daugiau mokama, negu pernai. Darbininkai pyksta ant tų, ką apsiėmė laikyt antrininkus, nes ponai vėl gali tuo pasinaudot ir vėl įvest antrininkus, — reikėtų jau vi siems griežtai nuo jų atsisakyt. Siek-tiek biauresnis yra kitų dvarų darbininkų padėjimas; kai-kuriuose net atstatė prakilnesniuosius darbininkus ir į valdžios nagus atidavė.

Mokyklos dvarų darbininkų vaikams. Po Naujų Metų kai-kuriuose dvaruose (Suvalkų gub.), „Šviesos“ draugija taiso vaikams mokyklas. Pakol tik 2 dvarponiu patys apsiėmė pas save, jas taisyti: Antanavo dvaro Šabunevičius ir Liucinos dvaro (Kalvarijos pav.) ponas.

Butų gerai, kad visų dvarų darbininkai reikalautų savo ponų įtaisyti mokyklas vaikams mokyti. („N. Gdynė“)

Anykščiai. (Ukmergės pav.). Iš d a v e j a s. Mūsų tarpe atsiranda išgamų žmonių, kurie išduoda valdžios rankose savo kaimynus. Teip, Ažusenių vienasėdžio Jonas Vilkickas, policijos suimtas besislapstant nuo kareivijos, idavė isprauninkui 7 Juškonių sodžiaus žmones: Ak. Autauską, J. Bulotą, J. Staniulį, Kazimierą ir Kamilių Vedegius. Jis išdavė juos, buk pereitųjų metų rugpiučio 21 d. išplėšę krasos pinigus. Jie visi buvo suimti Spalių 1 d. Isprauninkas, nesuradęs kaltybės, visus paleido. Kiek pabuvus, sugrįžo kareiviaus Jonas Vilckas. Prasidėjus reakcijai, jis bastėsi, su skraidytojų buriu ir, kaip kalba žmonės, padėjęs jiems plėšti žydų sankrovą. Policija paskui darė pas jį krata, jieškodama išplėstųjų daiktų, bet jis nurodė jai ant Juškonių vyrų. Nelemtos atminties pristovas Orlovas nusigūdo Juškonyse, tik vyrai visi

išsislapstė. Kai-kurie po to išspruko Amerikon, Jonas Bulotas ir Ignac. Gatauskas buvo suimti policijos kitą kartą; pastarasis išsipirko iš Orlovo už 50 rub., o Bulotas administratyviškai pasodintas Ukmergės kalėjiman trims mėnesiams. Minėtasai išdavėjas Vilckas buvo sargybiniu prie Anykščių pristavo Orlovui kojas užkėlus—augštyn, prie naujojo pristovo jis buvo atstatytas nuo vietos. Tada Vilckas, norėdamas įsiteikti valdžiai, išnaujo ėmė skusti žmones dėl krasos išplėšimo. Tuoju buvo suimti J. Bulotas ir J. Staniulis, Plepiškių A. Tyla, Baltonių J. Jodelis; visi jie dabar paleisti už 250 rub. laido kiekvienas.

Dabar kalba, buk Vilckas išėjęs kur miestan: namie, mat, bijasis buti.

Pilviškiai (Senapilės pav.). Dvi savaiti atgal vietinė Pilviškių policija padarė krata pas čionykštį gyventoją „sudzią“ Girdaucką. (Jis da pereitais sugrįžo namo iš katorgos išpat Sachalino; pakliuvęs tenai buvo už piktadarysbes). Rado pas jį visą glėbį raštų: protokolų, apkaltinamųjų aktų nutarimų, prašymų ir tt. ir tą viską policija areštavus nu siuntė apskričio viršininkui; patį gi „sudzią“ teip-pat buvo paėmė, bet... jisai gražiai atsiprašė, kad paleistų ant porutės dienu. Kuomet nuo viršininko parėjo paliepimas suimti patį „sudzią“, tai jojo jaunė „duko“ nebuvo namie, — sako, išdumęs į užsienį. Tačiau suėmė tuojuos vieną jauną vyruką, kuris buk „launinku“ prie „sudžios“ buvęs. Policija da jieško Girdaucko sekretoriaus, raštininko kitų „launinkų“, sudo sąnarių, liudininkų ir net paties „prokuroro“, bet ligišiol jai nieko nepasisekė surasti.

Tai buvo garsus Pilviškių apylinkėje „sudas“, kuris pri-

miškus straipsnelius, kur tarp žinių būdavo minima ir apie „mišknyges“ ir tt. ir jų kainas). Jie tik nurodo, kad vienyda mies tautiškai, eitumėt išvien su visais tautos vaikais ir nerodytumėt tikybės skirtumo. Per tai pats tikėjimas pasizemina, kad dėl jo negalima bendruose tautos reikaluose eiti išvien. Ne tautiečiai ir jų laikraščiai kalti, kad mažai rašo apie „T. D.“ ir liet.-liuteronus; nebuvo ikišiol matyt visuomeniškų darbų — ot, priežastis tylėjimo. Tautiečiai ir toliau menkai turės medegos rašymui apie liet.-liut., jei jie sutvers savo susivienijimą su uzbrieštais misijonieriškais tikslais, o ne sieks platesnių tautiškų tikslų. Tik katalikų kunigai, kurie dabar širdingai tyli — jei matyt sau pavojų, — ims šnekėt ir rašyt. Bet tautos reikalai — apšvietimas, susipratimas ir tt. — nuo to nė per nago juodymą nepasijudis pirmyn. *J. B.*

Dabarties evoliucija.

III.

Valdančiųjų luomų nerangumas palieka vis didesnis ir aiškiau matomas. Tuo laiku, kada gamtos mokslai atgimsta, dabar, teip, kaip jie pradėjo atgimti XVIII šimtm. prieš didžiąją Prancuzų revoliuciją; tuo laiku, kada drąsus tyrinėtojai kasdien atranda naują būdą kovos su gamtos pajiegoms — ką gi tada daro buržuazinės visuomenės mokslai. Jie beveik tyli, beveik teip, kaip seniaus — išnešiotos teorijos guli numestos kur-nors muzėjaus kampe.

Plotuose kasdieninio praktiško gyvenimo beveik viskas subėgę vienon vieton. Kaip ir pirmiau, mūsų valdininkai diktuoja mums apie siaurą savmybę, kaip svarbiausią pamatą gyvenimui, apie kovą žmogaus prieš visus ir kiek-

vienos tautos prieš visas, bet tuo pačiu laiku tautų gyvenimas turi visai kitokius pasistengimus. — Pirmiausias viešpataujančių luomų mokslas yra: vienybė visos valdzios vienos ypatos rankose, valdzios centralizacija, valdzios rankose viešpatystės pamatas. Bet tuo laiku gyvenimas reikalauja vis balsiau ir balsiau visuotinos žmonių laisvės. Ant visų žmonių reikalavimų valdančiosios luomos žino tik tai vieną atsakymą: „Laukite ir kentėkite!“

Josios jau seniai užmiršę, kad kitas žmogus turi pajautimus teip, kaip ir valdonai; tave paima, įmeta be vilties kalėjiman, visaip persekioja laisvai manančius ir kovojančius už laisvę. Tą savo akląjį pasielgimą su neaprubežiuota sauvale, valdzios atremia ant augštesnės galybės, bet ir vėl meldžia pačios liaudies, kad padėtų sutvarkinti ir užlaikyti sujudintuosius dabartinės sistemos pamatus; tai vėl pati valdzia griebia „sujudinti pamatus“, ir ji dovanoja žmonijai konstituciją ir sulaužą senąjį įstatymą, bet po keletos metų ji vėl priverčia žmoniją atsiduoti jos malonei, kaip tik įsiviešpatauja vėl ta pati reakcija. Ir buržuaziskieji parazitai tada meldžia vergiškai valdzios, kad numalšintų sukilusią liaudį. Pramonėje ir gi jie klejoja: šiandien — prie laisvos prekybos, o rytoj prie pačių baisiausių užginančių įstatų apie laisvą prekybą. Nuo pat biauriausių melų, klastų ir keikimų pereina prie konošvelniausio tikėjimo ir dieviškumo, ir vėl atgal prie tų pačių keikimų ir melų, teip, kad tartum velnias su dievu eina ranka rankon.

Amžinai bijodami, drebėdami tikrai už savo turtus, ir amžinai žiurėdami tikrai atgal, o nedrįsdami pažiūrėti pirmyn, tie buržuaziski despotai, tiironai, tie aukso garbintojai sy-

kiu su tamsybės mokslo skelbėjais — kunigais, ištikrųjų pasirodo negalinčiais atnešti dabartiniam žmonijos gyvenimui ką nors geresnio arba naudingesnio, kaip tik skurdą ir badą. Jeigu jie ir sutinka kokį nors progresu kvepiantį įstatą įvesti, tai tuo pačiu laiku galvoja ir apie tai, kokiu būdu pertaisyti tuos įstatus, kad iš jų nieks negalėtų pasinaudoti, kaip tik jų pačių valdzia, ir nelaukus ilgai vėl but galima sugrąžinti tą pačią tvarką. Teip atsitiko po revoliucijai Prancuzijoje ir Austrijoje 1848 m. ir Rusijoje 1905 m. spalio mėn., kuomet valdzia „davė“ konstituciją, o atgavus savo pajiegą, visas laisves atėmė.

Tas pats gi ir konstitucionališkoje Anglijoje, republikoniškai-monarchiškoje Prancuzijoje, federališkoje Jungtinių Am. Valstijų respublikoje su absoliutiškais despotais-milijonieriais ir despotiškai-konstitucionališkose monarchijose: Vokietijoje, Austravengrijoje, Italijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, Belgijoje ir tt.

Daug-daug mielaširdingų žodžių yra kalbėta apie „mažesniųjų brolių“ gyvenimą; bet paskui — durtuvai, kanuolės. Nepermanomas žmogui despotų vertimas prie regresio visos žmonijos, kaip tik „mažesnisysis brolis“ pradeda prabusti iš tamsybės miego ir mėgina sulaužyti savo retėžius.

IV.

Valdzia prizadėjo ne sykį jau mums, kad jį, t. y. tyronai, užtikrįs mums darbo laisvę, ir vieton to padarė darbininką vergu dirbtuvėj, pabrūkė; po to ir užveizdos jodo tau ant sprando. Valdžia prizadėjo sutvarkinti pramonę ir vieton to jį pagimdė negirdėtą skurdą ir nualimą, atėmė iš ukininkų žemę, išnaikino pilnai kelis milijonus amatnikų, kurie pametę savo pramonę turi dirbti dideliuose pabrūkuose, ir bepertrukių eina vienas pa-

skui kitą komerčiski sudribimai (kryžiai). Prizadėjo duot visuomenei apšvietą — ir, vieton tos, sutvarkė teip, kad vaikam nėra kada ir už ką mokintis: darbininkų vaikas 10 metų jau turi eiti sau pelnytis duoną. Valdžia prizadėjo laisvę duot — ir, vieton tos, visą Europą velka nuo vieno reakcijos perijodo, iki kitam. Tie patys tyronai prizadėjo ramybę, ir vieton ramybės-karė, — karė visados, ir jos galo negalima matyti. Tie tyronai mus yra suvilioję visuose savo prizadėjimuose.

A. Kaimynas.
(Toliaus bus.)

Lietuviu ateivyste Amerikon.

Pagal valdišką statistiką, nuo Berzelio 30, 1905 iki Berzelio 30, 1906 m., lietuvių atkeliavo Amerikon 14,257; vyrų 9,429; moterių 4,828. — Skaitlius bus toli didesnis, nes daugelis lietuvių yra pasisakę lenkais ir rusais esą; Prūsų lietuviu-vokiečiais.

Vaikų iki 14 metų 1,270. Suaugusių nuo 14—44m. 12763. Senesnių per 45 metus 222. Mokančių vien skaityt 1,041. Mokančių skaityt ir rašyt 6,053. Nemokslų buvo 5,893.

Memokslų skaitlius bus toli mažesnis, nes daugelis, užklausus, „ar moka skaityt?“ atsako „nemoku“. „Bet ant knygų moki skaityt?“ — „Teip, ant knygų moku“, bet ne visų buvo galima teip klausinėti.

Pinigų parodė daugiau per \$50,00 379 ypatos.

Naziaus \$50,00 turinčių parodė 10,970 ypatų.

Viso lietuviu Amerikon pinigų atsinešė \$165,558. — Pinigų bus daug daugiau atsinešę, nes prie parodymo tankiai nevisus parodo. Paprastai parodo prie tikieto \$10—20,00. Amerikoje buvusių, bet iškeliavusių Lietuvon ir grįžusių atgal, buvo 401.

Sugražintų atgal, Lietuvon, tapo 167:

Pavargėlių 53.
Ligotų su limpančiomis ligomis 103.

Suderėtų darbininkų 7.

Buvusių 3 metus Amerikoje, ir prasikaltusių prieš įstatymus sugražinta 4. — Kiek sugražinta, tapo iš Bajorų, Eitkunų, Tilzės, Bremen'o, Hamburg'o, Rotterdam'o ir Antverpen'o nėra jokių žinių.

Į ligonbutį tapo paimta su visokioms mažoms ligomis ir išgiję 228.

Lietuvių atkeliavo:

Iš Austrijos	38,
„ Danijos	3,
„ Rumunijos	2,
„ Lietuvos	13,773,
„ Anglijos	382,
„ Aprikos	5,
„ Kanados	15,
„ Piet. Amerikos	17,
„ Vokietijos	22.

Lietuviai keliavo į šias valst.:

Arkansas	4
California	48
Colorado	3
Connecticut	910
Delevare	10
District of Columbia	3
Florida	3
Hawaii	3
Illinois	2,653
Indiana	100
Ind. Territory	16
Iowa	19
Kansas	8
Maine	121
Mariland	285
Massachusetts	2,050
Michigan	177
Minnesota	18
Missouri	78
Nebraska	15
New Hampshire	123
New Jersey	771
New Mexico	2
New York	2,250
North Dakota	3
Ohio	279
Oklahoma	3
Oregon	2
Pennsylvania	3,771
Rhode Island	64
South Dakota	3

Vermont	43
Virginia	5
West Virginia	128
Washington	21
Wisconsin	159
Arizona, Georgia, Louisiana, So. Carolina, Tennessee, ir Texas po 1.	

Pagal užsiėmimus lietuvių buvo:

Architektų	3
Muzikantų	6
Skulptorių	1
Mokintojų	10
Duonkepių	12
Barzdaskučių	2
Kalvių	52
Knygdirbių	1
Alaus virėjų	1
Mėsininkų	3
Stalių	20
Raštininkų	15
Ižinierių	12
Kailiadirbių	1
Daržininkų	7
Kepurninkų	4
Gelz-liejikų	41
Auksakalių	1
Saltkalvių	64
Mašinistų	13
Juridininkų	23
Murininkų	34
Maluninkų	6
Kalnakasių	300
Stikliorių	12
Potografistų	2
Bruko-dirbėjų	1
Raidžių statėjų	2
Balnininkų	3
Kurpių	57
Pečkurių	8
Akmenų tekintojų	1
Rūbsiuvių	156
Odininkų	3
Blekiorių	7
Laikrodininkų	3
Šudėjų	8
Račių	3
Vindininkų	4
Moteriškų rūbų siuvėjų	18
Moter. skrybėlių dabintojų	2
Ukininkų	78
Bernų	3,944
Darbininkų	3,717
Pabrikantų	2
Pirklių	7
Tarnaičių	2,727
Kunigų	5
Moterių ir vaikų	2,689.

Neužmirškime kankinanamųjų.

Nors ne su vienu centu prie kankinių šelpimo esu prisidėjęs, bet abejoju ar atsakančiai tie jiems suaukauti centai tampa priduoti ir sunaudojami.

„Kovos“ 2 num. išskaitęs iš straipsnio tulo „perėjusio kalėjimus“ visus išrodinėjimus ir veikimus, apie sušelpimą kankinių įvairiuose kalėjimuose ko atsakančiausiu budu; ištikro, kaip veikėjai perduodati kankiniams maistą, taip ir mūsų Amerikas Kankinių Komite. vertas gausaus delnų suplojimo, jog šelpimo sistema taip pataike surėdyt, jog koznas centas visutinkamiausia yra sunaudojamas.

Neužtenka pagirti komitetą už jo darbą, jūg jie savo pinigais, suprantama, negali šimtus alkanų pripenėt, o kad kankiniai visuomenės labui dirba liuosi budami, tai visuomenės šventa pareiga juos šelpiti idant išbadėjusius neuzpultų ligos, kurios be laiko užsmaugia nelaiminguosius.

Rods svarbus ir butinas dalykas rinkti pinigus revoliucijai, bet kankiniai jūg ir ne užpoterius varginami, bet už kovą už liuositybę ir žmonių tiesas tai yra revoliucionieriai.

Kad jau varginamuosius apvaisime, duosime badaut, tai netik pats, jei da kada išeis iš kalėjimo, atsizadės veikti, bet ir kitus padarys pesimistais: vienok, priešingai, jei jū neuzmiršime ir sušelpime, tai netik jū dvasia kils kaip nenu malšinamos jurių vilnys, bet jausis net už tikrą pareigą išėius ir vėl stot į eiles kovotojų prieš Molochą, prigimdant naujų karžygių, nes jie žino, kad randasi širdys kurios nors už tolimų vandenių lygiai trokšta tos valandos kada užtekės Laisvė, Lygybė ir Brolystė, ir kitaip negalėdami, tai nors centais šelpė.

Už tai kiekvieno laisvės

draugo, kaip revoliucijos taip ir kankinių reikia neužmiršti. Neužtenka kitus paragint, bet reikia ir patiems aukauti. Tad šįmet aš da kaip neaukavęs, už tai 3 dol. prisiunčiu kankinių kasieriui p. J. J. Paukščiui, kviesdams ir kitus prisidėt su našlės skatikėliu.

J. Naujokas.

Auka, 3,00 dol. pakvituota „V. L.“ N5. Red.

Isz Didz. Britanijos. Glasgow, Skot.

Jau ir pas mus lietuviai pradėjo tikrai susiprasti ir pažint svieto skriaudas. Sausio 6 d. susirinko pas V. Užkuraitį keletas susipratusių lietuvių ir sutvėrė tikrą darbininkiską kuopą vardu „Lietuvių Socialistų Partiją Didžiojoje Britanijoje“. Tai jau penkta kuopa Škotijoje. Laikai bėgant tikimės ką-nors nuveikti Škotijoje. Minėta kuopa susitvėrė iš 11 sąnarių, kurių tarpe ir viena moteris yra. Malonu but girdėt, kad ir daugiau moterų prigulėtų tokiose kuopelėse. Tik kelios savaitės prabėgo kaip atkeliavau iš tėvynės, tenai daug moterų ir merginų yra tikrų revoliucionierių, kovojančių lygiai su vyrais; daug moterų ir merginų nukenčia kalėjimuose deda savo galvas už laisvę, bet neperstoja reikalavę savo tiesų.

Todėl ir mes esam priverstos vienyti ir kovot, reikalaut lygių tiesų su vyrais. Keistai išrodo, kad mes gyvendamos laisvam krašte taip esam paskendę tamsybė! Kodėl ne susiprantam? Tai gi šaukiu visas Didžiosios Britanijos lietuves ir lietuvaites rištis tikrai tautiškai-darbininkiskū ryšiu, kad mes galėtume susivienyti ir žengti sykiu su kitų tautų moterims, reikalaujamos savo tiesų.

Sekr. *M. Rugienienė.*

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Maskolių kariūmenė tik dabar apleidžia visiškai Mandzuriją. Valdžia da vis, turbūt, manė „atsigriebt“, buvo ne sykį pranešama apie susidurimus su japonais rytinės Syberijos pakraščiuos, kur dabar atsirado, tarp kareivių ypač, baisioji liga džuma, kuri ir iš čia išskirstys kariūmenę.

Apie rinkimus da nieko ne galima spręsti, kokios bus jų pasekmės. Iš pranešimų iš įvairių vietų matyt, kad buk laimės atgalėiviai — valdžios parėmėjų partijos, bet abelnai tie visokių partijų pranešimai neįtikėtini pirm laiko, kadangi tankiai tyčia padidina skaičius, nes suprantama, kad žmonės vis ten smelkiasi, kur išrodo didesnė jiega. Paimkim — „ramaus atnaujinimo partija“ seniaus rodėsi Peterburge teip galinga, teip didelė, o kaip parėjo rinkimai, tai, anot rusų dienraščio „Segodnia“, nėra net kandidatų. (Prie tos partijos, kaip žinoma, ir Vilniaus vyskupas Roppas buvo prisidėjęs, taigi ir Lietuvos kunigai turėjo ją pripažint už geresnę, nors ji su savo „ramumu“ tik valdžiai — žinoma, kaip svietiška, teip ir dvasiškajai, — darė gerai, tik valdžiai troško „ramumo“, su karės lauko teismais).

Šita partija labai svyruoja ir iš ramios pasidaro valdžiai priešinga, tai vėl eina už valdžią.

Odesoje vėl juodosios šimtinės teroras užviešpatavo. Žmonės, dideliai išsigandę, daugelis bėga iš miesto, bijodami skerdynių, kuriose, žinoma, daugiausia žydai turi nukentėti. Gali but, kad ten valdžios partijoms nesiseka rinkimai, tai jos stengiasi kraujuje pašandinti visus rinkimus, išėinančius ant naudos valdžiai priešingų partijų.

Varšavoje teroristai vieną

vakarą nušovė važiuojant slaptosios policijos (šnipų) viršininką Grueną; policija griozdžia po visą miestą, bet nepagauna šovikų. Diena prieš tai, pėtnyčioj, socialistai-teroristai nugalabijo vieną banditą — plėšiką, kurs per prievartą reikalavo iš komercijos bankos 500 dol. Jam reikalaujant, bankos viršininkai šaukėsi prie policijos, kad suimtų užpuoliką. Bet sykiu telefonavo į socialistų komitetą, iš kur atėję du žmonės nudėjo revolverio šuviu drąsų užpuoliką. Policija į tai nesikišo.

Vokietija.

Antrieji rinkimai į parlamentą išėjo pagal valdžios norą, ne teip, kaip buvospėjama, kad radikalai ir socialdemokratatai ims viršų. Socialdemokratatai gavo balsų daugiausiai, bet ačių blogai rinkimų sistėmai, atstovų į parlamentą negali nusiųsti pagal balsų daugumą. Socialdemokratatai gavo 3,251,005 balsus, „centriniai“ (katalikų partija) — 2,274,097 bal., konservatyvai (prie kurių ir Prusų lietuvių dauguma pusišliejus, su savo atstovu kun. Gaigalaičiu) gavo balsų 1,124,923; nacional-liberalai — 1,338,600, lenkų balsų buvo 351,900. Kitos partijos gavo dang mažiau.

Isz Amerikos.

Lenkų — spaustuvnikų susivaziavimas. „Kurjer Polski“ išleistojas (Milwaukee, Wis.) kaip neseniai minėjom, užmanė įkurti „Lenkų laikraščių susidraugavimą Amerikoje“ ir tas jau įvyko per išleistojų susivaziavimą Chicagoj, kur buvo atstovai nuo dviejų dieninių laikraščių, nuo 7 savaitinių, nuo 1 mėnesinio; be to 7 savaitinių laikraščių išleistojai raštu išreiškė norą prisidėt prie tos sąjungos. Per susivaziavimą išrinko tam tikrą valdybą ir nuo

vasario 1 d. visi norintieji prisidėt spaustuvnikai turi užsimokėt įzeugiamąjį ir mėnesinį mokestį sąjungos reikalams.

To susivienijimo tikslas — savitarpinė spaustuvnikų reikalų parama.

Tarp kito ko rupjisis, kad pačta geriau pristatytų laikraščius; nutarta išsiųsti protestą į vyriausiąją pačtos valdybą į Washingtoną. Pačta mat labai blogai elgiasi su „foreinerių“ laikraščiais.

Susivaziavimas teipgi pataria susijungti ir redakcijų darbabendriams, korespondentams ir literatams su tikslu — prašaliėti „ypatiškus ginčus“ „užlaikyti kalbos grynumą“ ir tt.

Tokios sąjungos Amerikoje yra tarp visų tautų.

Dabar eilė ateina lietuviams...

Katalikų apyskaita už 1906 m.

Amerikoje katalikų yra 13,089,353 (13 milijonų 89 tūkst. 353), arba 437,309 viršaus, kaip anais metais. Kunigų skaičius pakilo iki 15,093, ir jie pastaitydino 334 naujas bažnyčias; išviso bažnyčių yra 12,148. Yra 86 dvas. seminarijos, kur mokinas 5,697 klierikai, ir 40,364 parapijų mokyklos, kurias lanko 1,096,842 mokiniai. Hierachija susideda iš popiežiaus pasiuntinio, 1 kardinolo, 14 archievyskupų, 90 vysk. ir 18 minykų vyresniųjų.

Kaščiūškos paminklas bus pastatytas Washingtono su Amerikos valdžios pripažinimu, bet kaštais Amerikos lenkų. Tam tikra valdžios komisija pripažino tinkančiu paminklui modelį, padirbtą drožėjo A. Popieliaus iš Lvovo (Galicijos).

Daila ir kapitalas.

New Yorko operos triobioje Mitropolitan buvo vaidinta Oscaro Wilde drama „Salionija“, kuriai muzika yra sukomponuota Richardo Strauss. Sy-

kj tik naujorkiečiams teko išgirsti tos operos giedojimą, nes — užgynė. Kas ir dėlko? Ogi milijonierius J. P. Morgan, kad tos operos muzyką, suviršum 20-yje Europos miestų kritika apšaukė gražiausiu šios gadyinės muzikališko genijaus vaisium. Tas kapitalo atstovui nepatiko ir — uždraudė; nors operos namo savininkai to nenorėjo, nes nuostolis siekia per 50,000 dol., bet Morganas jiems atlygina viską.

Jau ne tik socialistai, bet ir dailininkai-muzikai kapitalą turės kiba pavadint biauriu smaku, kuris ir dailą trempia po kojų, ne tik vargdienius žmones.

Alaskos atstovas.

Pirmą syk per pereitus Jun. Valstybių rinkimus tapo išrinktas teritorijinis delegatas nuo Alaskos. Alaskoj yra aukso kasyklų, taigi ir žmonės ten beveik visi kalnakasiai, neskaitant kapitalistų ir jų pagelbininkų, kurie vieni per kitą eina prie aukso. Atstovas išrinktas kalnakasys Frank H. Waskey, kuris dabar Washingtono kongrese.

Laikraščiai puduoda paveikslą jo namų: tai nedidelė buoda iš lentų, vienas langas, o jis su pačia ir nešiotė sėdi ant trepu...

Alaska, toli į žiemius, šaltas kraštas.

Užkrečiamosios ligos.

Pirmiaus grėsė, ir dabar da nepaliovė, šiltinė Philadelphiaj, dabargi Wisconsinos valstybėj keliose apielinkėse šiurmikauja skarlatina ir difterija; panašiai ir Chicagoj, Ill., bet ne teip smarkiai, kaip Wisconsinos, kur net uždarinėja viešas triobas, mokyklas, biurus ir tt. kad žmonės nesusieitų ir neužsikrėstų.

Milijonieriai ir mokslas.

Mirusiojo milijonieriaus Russel pati davė milijoną dolerių New Yorko Rousslear Poly-

technic Institutui. Ta suma bus paskirta išstatymui naujo to instituto skyriaus vardu „Russell Sage School of Mechanical and Electric Engineering“. Velionis Russell buvo per 10 metų universiteto valdybos sąnariu.

J u o k i a s i i š
R o o z e v e l t o .

Amerikiečių laikraščiai praneša, kad New Yorko „Wall street“ (sienos gatvė), t. y. milijonierių ir bankierių apgyventoji gatvė juokiasi iš prezidento Roozevelto, kurs iki šiol tokį trukšmą darė priešais geležinkelių kompanijas, norėjo aprubežiuoti jų suktyškus veikimus, o jis pats, Jungtinių Valstybių prezid. yra kompanu, laiko už 10,000 dol. akcijų geležinkelio, besitęsiančio per Dakotą, St. Paul, Minneapolis ir Manitoba, kurs dabar yra užpildinėjamas Minnesotos prokuratoriaus Young'o, už kokias ten šelmystes. Mat teisme netyčia pasirodė, kad Roozeveltas, teip šukaujantis prieš trustus, pats priguli prie geležinkelių (be abejonės ir ki tokiu) trusto.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Philadelphia, Pa. Sausio 19 d. buvo balius pašelpinės D-tės „Lietuva“ šiauriniame krašte Philadelphijos, Frankford. Buvo pakviestas dr-gas Žagaras pasakyti keletą žodžių. Žmonių buvo neperdaugiausiai, delto, kad buvo labai prastasis oras.

D-gas Žagaras kalbėjo apie šių dienų armijas, dėlko jos yra, ką ir kaip jos veikia. Labai suprantamai žmonėms nurodė, kad armija tai yra įrankis kapitalistų, kuris susideda iš tvirtiausios dalies darbininkų—vargdienių ir eina prieš darbininkus, t. y. prieš savo tėvus brolius, seseris ir draugus. Pačią žydindią jaunystę, šiandieninė tvarkoj, darbinin-

kai tur tarnaut savo priešams ir jiems paliepus, žudyt savo artymą. Kada jau esti jų sveikata atimta, tampa paleisti pradėt šeimynišką gyvenimą. auklėt naują kartą, kuri savo laike vėl tur stot armijon, užstot kapitalistus, prieš savo tėvų pasikėlimą, ir reikalui priėjus, žudyt savo tėvus, kaip tiejei žudė pirmiaus savo tėvus. Ir teip eina ir eina. Nurodė, kad tam viskam padarys galą tik visuotinas darbininkų susivienijimas, į vieną darbininkų ryšį, t. y. socialistų partiją. — Žmonės su atyda klausėsi ir buvo girdėt pašaliais kalbant: „tai teisybė!“ Taigi, pačiam tamsiajam kampelyj, pačioj nederlingoj dirvoj, tapo visgi užsėta sėkla, kuri matosi išduos vaisius, nes jau žadama tenai sutverti L.S.P.A. kuopą.

Taigi: „vienykites, darbininkai!“
A. Bernotas.

Roslyn, Wash. Mūsų miestas apgyventas įvairių tautų žmonių. Išdarbystė — veik tik anglių kastinės. Dirba gerai ir iš kitur pribuvęs gali nesunkiai darbą gauti, su uždurbiais veik teip kaip ir kitur anglių kastynėse.

Mūsų miestas turbūt ir nebuvo per laikraščius perskambėjęs, dėl tautiškų reikalų; vi suomenė nežino, jogei Rosline yra mūsų brolių lietuvių. Kiek esu patyręs tai yra apie 50 lietuvių darbininkų ir vienas veltelga — pardavinėjas svaiginančių gėrymų ir gerai pelno iš savo tautiečių; yra ir šeimynų, ką turi savus namus.

Tarp lietuvių supratimas visai žemai stovi; laikraščius visai mažai kas skaito; laiką praleipžia karčiamose, už tai ir supratimas nėra iš kur paimti. Nuėjau į karčiama pas A. Kaurą, radau dailų burėlių mūsų brolių, pakalbinau paaukaut kiek revoliucijai, kovojantiems už laisvę žmonijos, mūsų nuvargintos tėvynės Lietuvos. Daug sumanesnių virukų greitai pri-

štojo, davė su noru ir užmanytoją kėlė į augštį.

Aukas, 22 dol. skiriame pusiau: L.S.D. Partijai ir kankiniams. (Pakvituota kitoj vietoj. Red.).

A. Gustas.

Riverton, Ill. Sausio 20 d. š. m. atsibuvo S. L. A. 135 kuopos bertaininis susirinkimas, kur geros valios tautiečiai sudėjo aukų revoliucijos reikalams \$2,50; vienbalsiai skiriam L. S. D. Part., kaip geriausiai veikenčiai mūsų tėvynėj Lietuvoj. Kad ir maža auka, vis geriau, kaip nieko.

(Pakvit. „V. L.“ N5. Red.)

A. Brazys.

Sinclair'io Raistai-Jungle.

Ne tik svetimtautiškuose, bet ir lietuviškuose laikraščiuose buvo daug rašyta apie šitą knygą, kur aprašyta kaip mėsos gamintojai Chicagoj iš žmonių ir žiurkių žmonijai peną gamina.

Ne kartą teip-pat buvo minėta lietuviškuose laikraščiuose, kad jau ir lietuvišką vertimą gamina bei rengia tą knygą išleisti. Vienok iki šiol rodosi, nieks nepradėjo to darbo.

Už tai pranešu, jog pasiryžau išleisti tą knygą ir apgarsinu, kad kas nors nepradėtų tą patį darbą, o jei kas jau yra pusėtinai nuveikęs, apie kurį gal nežinau, tai teiksites atsišaukti adresuojant:

J. Naujokas,

Madison Square Sta. box 157.
New York, N. Y.

Waterbury, Conn. Sausio 13 d. 34 L. S. P. A. kuopa parengė prakalbas. Atidarius susirinkimą P. Bagdanavyčiaus orkestra griežė „Marsalietė“; nuo durių link scenos maršavo socialistų kuopa su trims vėliavoms: amerikoniška, raudoną su parašu „Visų Šalių Darbininkai Vienykites“ ir juodą su parašu: Garbė Žuvusiems

Kovoje už Laisvę“. Po demonstracijai choras dainavo „Atsimeskim nuo senojo švieto“. K. Jankeliuniutė deklamavo „Lietuvos Darbininkams“. L. S. D. P. atstovas draugas P. Grigaitis kalbėjo iš didesnės dalies kritikuodamas Dr. Šliupo kalbą, kalbėta 25-tą d. gruodžio kurią pats girdėjo ir nebuvo jam leista tuo laiku kritikuot. Plačiai kalbėjo iš Lietuvos praeities jos galybę ir nupuolimą. Nurodė, kad Lietuvos kunigaikščiai, kuriuos Dr. Šliupas perstatė „Tėvynės Lietuvos“ apginėjais nuo svetimų priešų užpuolimo, bei karžygiais, kurių užpuolimo net visa Europa bijojosi ir prieš kuriuos net mums rodija žemyn sprandus lenkti, esą, toki jau barbarai, kaip ir dabartiniai carai, viešpačiai. Jie kovojo ne už Tėvynės (ne už žmonių) gerovę, bet tik už savo garbę, už savo titulų, jie užpuldavo kaip barbarai ant silpnesnių kaimynų, kad juos pavergt, jų turtų prisigrobt, savo rubežius praplatint, savo barbarizmo pajėgas sudrutint, kad savo kunigaikštišką titulą-garbę apgint, o apie žmonių vargdienių gerovę nesirupino. Lietuvos kunigaikščių viešpatavimo, laikuose Lietuvos proletaras blogesniame padėjime buvo negu dabar. Toliaus aiškino, kad Lietuvos nupuolimo kaltė puola ne ant krikščionybės, ne ant lenkų kaip Dr. Šliupas aiškino, bet tik pačių Liet. kunigaikščių kaltė, kurie tarp savęs besikaudami išsidraskė po mažas kunigaikštystes, tokiu budu Lietuvą susilpnino, ir galop visai prazudė. Toliaus aiškino Lietuvos esančias partijas, jų mierius, darbus, ir nuopelnus; dėlko jos negali susivienyt ir išvien kovoti su caro valdžia. L.S.D.P. susideda iš kaimų ir pabriky darbininkų, iš mažazemių ukininkų ir smulkių amatninkų. L.D.P. susideda iš stambesnių ukininkų

dvarponių ir stambesnių pramoninkų. L. S. D. P. sukėlė dvaruose streikus. Demokratas dvarponis paršaukia dragunussuvaldyt „maištininkus“. Socijaldemokratai netiki į autonomiją kaipo Lietuvos išgelbėtoją, kurios politika neapgins darbininką nuo visokių išnaudotojų, kaip ir dabar. Socijaldemokratai tiki į laisvą respubliką su lygiu, tiesiu slaptu ir betarpiniu balsavimu ir už tai kovoja. P. Grigaitis kalbėjo, su pertrauka, apie 3 valandas. Pertraukoj buvo viena deklamacija ir daina „Sveiki broliai daininkai“. Po tam kalbėjo draugas J. Grinius iš Brooklyn'o, N. Y. Jis bemaž visą kalbą pašventė aiškinimui dr. Sliupo kalbos, kur be pamato dr. Š. užsipuldinėjo tai ant L.S.D.P. tai ant L.S.P.A. D. J. Griniui užbaigus kalbą buvo deklamacija, ir broliai Vincas ir Petras Bagdanavyčiai gražino ant klernetų graudų duetą kaipo atminimą žuvusiųjų už laisvę; tuo tarpu visa publika atsistojo kad atiduoti garbę mirusiems kovoje už laisvę. Potam vėl kalbėjo dr. P. Grigaitis. Užbaigus prakalbą buvo iššaukta ant diskusijų, kas nesutinka su kalbėtojų išreikšta nuomone. Atsišaukė iš publikos p. A. Povylaika, kad turys daug ką prieš dr. J. Grinians kalbą atsakyti, bet pamiršęs, tik tiek nurodė, kad J. G. neteisingai kalbėjęs apie garsų Philadelphgijoj seimą, jo tvarką ir dr. Sliupo rezoliuciją. Toliaus p. A. Pavylaika užsipuolė ant vietinės 34 L.S.P.A. kuopos, kad nuo balių, prakalbų, koncertų neišduoda visuomenei atskaitų. Ant šių užmetimų vienas iš kuopos sąnarys paaiškino, kad kuopa turi savo autonomiją, kaip ir kitos organizacijos, ir neturi reikalo prieš visuomenę atskaitas išduoti. Atsiliepė ir p. J. Berkėrys iš Union City, ką jis pasakė, ir ką jis norė pasakyti

sunku buvo suprasti. Da buvo viena deklamacija ir tas pats choras padainavo „Paukšteliai mieli“. Tuo ir užsibagė vakaras. Prakalbos publikai labai paliko išskyrus kelis socialistų priešus. Aukų ant revoliucijos surinkom \$17.

J. S. Pruselaitis.

Isz berno ukininkas.

Parašė J. Supaila.

(Pabaiga.)

Ukininkas, nieko nesakęs išėjo į seklyčią. Bernukas išėjo į kiemą, surinko dalgius, kuriuos jis vartodavo, atnešė pas duris ir sukabino į gluosnį. Tuo tarpu mergina, išėjus iš stubos, pasakė Vincui, kad Gaspadorius noris, kad jis ateitų į seklyčią. Bernukas tarė:

— Ateisiu tuojau, tik da einu — apsirėdysiu ir atnešu drapanas ateidamas į stubą.

Ukininkas išgirdęs bernuko kalbą, kad jau tikrai žada išeiti, išėjo ant kiemo ir šaukėsi Vincą į stubą. Tas atsakė jam, kad nenorįs eiti daugiau, syki išvarytas.

— Tai, Vincai, jau tu pyksti ant manęs! Eime į stubą, pasikalbėsime.

Ir nuėjo abudu į seklyčią. Ukininkas paėmė iš šėpos didelę bonką su degtine, padėjo ją ant stalo, paliepė bernukui sėstis ir užveikino su degtinės stikleliu. Išsigėrė po du stikliku ir pradėjo kalbą tarpasvęs. Ukininkas pašaukė Gaspadinę, kad atneštų surio ir sviesto prie degtinės.

Geriant degtinę ukininkas prašė bernuko, kad nepyktų už blogą jo pasielgimą ir kad jį nepameštų; prizadėjo gerai užlaikyti. Bernukas ir vėla apsiliko ir nuo to laiko buvo gerai užlaikomas iki metų galui.

Ukininkas prizadėjo daugiau ne imt už save drutesnį berną.

Po kalėdų nuvaziavo į Pil-

viškius ir pradėjo klausinėti berno. Atsirado keli. Ukininkas suderėjo vieną už 22 rubliu per metus.

Gavęs vaikiną parsivežė namo, išrodinėjo visus namų darbus. Vaikinas apsirato su namų darbu, ir viskas buvo gerai.

Prasidėjo ir lauko darbai. Bernukas dirbo lauke diena po diena — teip atėjo ir šienpiutė.

Vieną rytą ukininkas pasakė bernukui, kad po pusryčių eis šieno paut. Bernukas susitaisė dalgi, ukininkas—kitą. Pusryčių pavalgę išėjo abudu į pievas. Bernas stojo pirma, o ukininkas paskui, mislydams bernuką paalsint. Ale to druto būta, ir paalsino ukininką.

Ukininkas pamatęs, kad bernukas turi spēkų prie darbo ir moka viską gerai įsitaisyti, pradėjo jį sunkinti darbu. Vaikinas vis kentė.

Vieną rytą saulutė diktokai šildė, apdengdama viską savo auksine šviesa, paukštukai linksmi giedojo po medžius lakiodami, ir jaunas vaikinėlis, išsivilkęs vienmarškinis, su šiaudine skrybėle ant galvos, su šniuru persijuosęs, švytuoja su dalgiu per žolę ant Š.šupės kranto. Sustojo, pasigalando dalgi ir vėl traukia. Piemenukas atnešė pusryčių. Vaikinas atsidarė puodą pažiūrėjo: „Barščiai prasti“—sau tarė,—ir da mėsos yra—surudijusių lašinių šmotukas... O kur druska? Jau nė tos nėra“... .

Atsilaužė duonos ir pradėjo valgyt sausą. Piemenukas žiuri į vaikiną, kaip tas sausą duoną valgo ir tankiai braukia prakaitą nuo kaktos su marškinių rankove; neiškęsdamas paklausė jo, dėl ko nevalgo su mėsa, arba su barščiais. Vaikinas paėmė šaukštą ir storu kotu pamaišė barščius tam puode. Pradėjo jam ašaros rintis per saulės nudegintus veidus ir tarė žemu balsu:

— Rodos dirbu sušilęs, o ką

gavau pavalgyt... Sausos duonos pavalgęs tik negalėsiu tesėt iki pietų. Nors žmogus ir akmeninę širdį turėtum, ale jau negalima daugiau kęst... .

Vaikinas staiga atsistojo, paėmė dalgi nuo žemės, uždėjo ant peties ir dulina namo. Parėjęs į kiemą, pakabino dalgi į gluosnį ir atėjo į stubą. Čia ant stalo buvo torielka geros mėsos, varškės ir bonka degtinės, o aplinkui susėdę šeimyninkai valgo pusryčius.

— Gaspador! Ar tu nori, kad aš dirbėia, ar tik nori mane badu numaryt? — tarė bernukas.

— Tai kas tau yra! — nusišėbėjo šeimyninkai.

— Aš negavau pusryčių... O tos mėsos aš negaliu valgyt.

— Tai ko da nori? Ar tu mislini, kad aš samdžiau tave tik pasisodinus laikyt, pečenkom šert ir da algą nori gaut tokią, kaip ir geras vyras!

— Aš neprašau tavęs, kad tu mane pasodinęs laikytai, ale valgyt tai man teip reikia, kaip ir dirbt. Jeigu aš tinku prie darbo, tai dėl ko valgyt man nėra. Jeigu tu budamas žmogum, o kitą nelaikai už žmogų, tai likis sveikas, aš vis užsidirbsiu sau pavalgyt, nereikės alkanam but nelyginant šuneliui.

— Palauk da — tarė Gaspadinė—tik mes galim susitaikyt vienas su kitu! Ką dabar teip pasidarė, tai jau reikia teip pykti! Daugiau teip nebus.

— Tai jau man nubodo bekenčiant badą.

— Gaspadinė pasigriebė bonką su degtine, pribėgo prie bernuko pripylė pilną stiklelį, padavė vaikinui. Tas išgėręs atsisėdo prie stalo, pavalgė pusryčių ir išėjo prie darbo.

Bernui išėjus ukininkas tarė jį pačią:

— Tu tai man išrodai, kaip maža mergaitė. Labai apstoji tokius skarmalius.

— A, skarmalius... O ar mes ką nors padarom be tu

skarmalių? Aš jau pernai gir-
dėjau nuo didelių ukininkų,
kad jau šeimyną reikia geriau
uzlaikyti, ba jau mažai yra ne-
suprantančių...

— Aš jiems neduočia nė zo-
dzio žioptelt, ale ką padarysi...
kad visi toki...

Nauji rasztai.

Valstija ir tiesa. Keletas
rodėlių zadinimui ir atbudi-
mui ypačiai Lietuviams ir Lie-
tuvaitiems paaukavo J. W.
Nykeztukas. Išleido J. Vana-
gaitis. Tilžėje 1907m. Pust. 14.
Kaina 5 pfg.

Sitoje knygutėje nurodoma,
kokiais budais vokiečių vald-
žia siaurina žmonių tiesas abel-
nai, o ypatingai — moterų, ir
zadinama kovoti prieš tai.
Spauzdinta vokiškomis raidė-
mis.

*Kas tai yra tie socijaldemo-
kratai ir ko jie nori?* Išleido
J. Vanagaitis. Tilžėje 1906 m.
Pust. 14. Kaina 5 pfg.

Šita knygutė pirmiau yra
išleista (versta iš vokiečių kal-
bos) L. S. D. Partijos, dabar
ji išspauzdinta vokiškoms rai-
dėmis, taigi skiriama Pru-
sų lietuviams. — Šitos kny-
gutės kalba daug gražesnė, ne-
gu kituose Pr. lietuvių išleidi-
muose vartojamoji, nors ir čia
neišvengta vokiškumų; pvz. —
vieton: „Dievo įstatyta“, rašo:
„nuo Dievo įstatyta“; „nuo
ponų atimti“ vieton: „iš ponų“
ir tt.

Lietuvaitė. Apysaka Juozo
Kvietkovskio. Guldė P. G.
Turtu ir spauda „Kataliko“.
Chicago, Ill. 1906m. Pust. 296.
Kaina?

Kvietkowski's, ne iš garsiau-
siųjų lenkų rašytojų, rašė vi-
duryje pereito šimtmečio, ir,
žinoma, toj gadynėj jo „Lietu-
vaitė“ negalėjo turēt tikros lie-
tuviškos dvasios; ne apie tai ir
ne prieš tai čia rašoma. Apy-
saką vienok smagiai galima
skaityt; ypač, kad kalba gra-
žesnė už kitas „K-ko“ knygas,

nors neišsisaugota tokių nege-
rumų, kaip „dėl vyro“, vieton:
„vyru“ ir tt.

Skardas. Savaitinis darbi-
ninkų, bežemių ir mažžemių
laikraštis. N 1. Metai I. Sausio
5 (10) d. 1907 m. Pustlap. 16.
Vilniuje. Leidėjas Jonas Sabas,
redaktore Bronislava Šemytė.
Adrisas: Vilnius, Mostovaja
N. 23, but. 7.

Laikraštis turiniu pakraipa
ir išveizda toks, kaip „N. Ga-
dynė“, tik šiek-tiek mažesnis į
ilgį ir plotį.

Tarp svarbesnių straipsnių
yra: Naujiems metams prasi-
dėjus, Pavlovo atminimui, Tei-
smas — koksai jis yra ir koksai
turėtų būti, Kruvinos revoliu-
cijos dienos, Darbininkų judė-
jimas, 1906 metai užsieniuose.
Daug žinių iš Lietuvos ir iš ki-
tur.

Kapsas. N 1. Metai I. Juo-
kų ir tikros peržvalgos raszte-
lis išz niekanaudzju gyvenimu
ir ju darbu. Iszeina Philadel-
delphijoj savo laikų.

Raštelis, mažos knygutės
formato, 24 puslapių, talpina
savyje daugiausiai juokų apie
tikėjimą, kunigus ir jų gaspa-
dines. Leidžiamas „Kapsų Ben-
drijos“, pasirašo J. B. Shlekai-
tis. Juokai gal but ir geri, kad
butų bent apičiupai aptašyta
kalba ir kad rašyba butų bent
tokia, kaip „Saulės“.

Padėkavonė.

Kingston, Pa. Ištariame
širdingą dėkui, visiems kurie
koku nors budu prisidėjo prie
aprupinimo ir palaidojimo S.
A. mūsų mylimos dukrelės He-
lenos, o ypač J. Dzedolikui
kaipo graboriui, vuošviam
Rutkauskams, švogeriams Ha-
lickui, Hodurskui ir Giedrai-
čiui, Peter Jasinskienei, ku-
mams Jasinskiui Daugirdai ir
Tamuliui. Teiposgi Bartelo
Bravoro urėdninkams ir dar-
bininkams ten visiems dirban-
tiems ir visiems tiems kurie tik
prijautė mums laike laidojimo.

Pasiliekam nuliudime
Juozas ir Jadviga Vaitkevičiai.

Dabar laikas remti uniją.

Nelauk kol bus pervėlu, bet stiprink
uniją dabar.

Labai pertikrinantis apie
unijos galpbę atsitikimas buvo
Harisburge, kur 18 tikrų mai-
nų darbininkų priėmė prisiega
kaipo legislatoriai, sąnariai in-
rednės, išleidžiančios šiai vals-
tijai tiesas.

Kada jie pastojo kanidatais,
mainieriai priėmė juos ir jie
tapo išrink-i. Dabar jie buda-
mi legislaturoje, galės prigel-
bėti mainierius, pasistengdami
išleisti tiesas mainieriams nau-
dingas.

Suvienujų Amerikos mainie-
rių urėdninkai, kurie per pas-
kutines keles savaites laikė
mass-mitingsus po kietasias
anglis, stengdamieri mainie-
rius pertikrinti apie reikalą jų
prigulėjimo prie unijos, turėjo
gerą pasisekimą; viename tik-
tai distrikte laike dviejų savai-
čių jiems pasisekė prirašyti
prie unijos 5,000 maimierių.
Didelė dalis to skaitliaus yra
mūsų žmonės, o nors mums
linksma, kad jie dabar yra un-
sąnariais, tačiau reikia gailė-
tis, kad emė tiek laiko ir buvo
reikalinga organizatoriams su-
šaukti juos į kruvą ir aiškinti
apie reikalingumą prigulėjimo
prie unijos.

Imigracijos komisorių rapor-
tai rodo, kad vis daugiau ir
daugiau mūsų vieugenčių atei-
na į šit šalį kožnus metus ir
panašūs raportai yra iš mainų
distriktų, kad vis daugiau mūsų
vientaučių gauna darbą mai-
nose su kiekvienais metais. Tie
vyrai ateina į šią šalį jieškoda-
mi geresnių uždarbių, ne kaip
jie turėdavo savo gimtiniam
krašte ir pasigaminti vagadly-
vesnius namus, ne kaip jie tu-
rėjo ten, iš kur atėjo ir tuo pa-
čiu tarpu pasirupinti apie atei-
tę savo ir vaikų, daug geresnę
ir šviesesnę, ne kaip jie turė-
tų, jei jie pastliktų ten kur jie

gimė.

Kietųjų anglių kasyklų dar-
bininkai dabar turi progą pri-
sirašyti prie unijos, kokios da-
niekad neturėjo. Proga palau-
syt patarimo viršininkų. Vir-
šininkai tuluose distriktnose
šaukia viešus susirinkimus ir
aiškina žmonėms, kaip reika-
linga turēt stiprią uniją, papla-
tint ją teip, kad iš mokesčių
susidėtų streika fondas ir viso-
kiam atsitikimui, kad savinin-
kai turėtų ją pripažint ir tai-
kintis su darbininkais.

Viršininkai tet eina į mainas
ir pasako žmonėms, kada bus
susirinkimas, teip kad nēvie-
nas negali teisintis buk neži-
nojęs apie jokį mitingą ir jo
tikslą arba nēgirdėjęs paragi-
nimo.

Tiems žmonėms nėra atlei-
dimo už atsimetimą nuo unijos
ir tie, kurie teip pasielgė, yra
tikrai nedėkingi savmyliai, ne-
neverti simpatijos nė parėmi-
mo draugų darbininkų. Mums
gaila, kad jie laimėjo tą, ką
unija jiems iškovojo, neatmo-
kedami niekuomi.

Žmonės, kurie niekad nepri-
gulejo, neteip yra kalti, nors
juos irgi negali išteisinti. Jie
gauna tą, ką unija jiems iško-
vojo, nieko pats už tai neduo-
dami.

Dabar, žiemai prisiartinus ir
angliakasyklose visur darbams
sparčiai einant, tikimės, kad
mainieriai daugiau pasirupis
apie savo uniją, nei rupinos
per visą vasarą, o ypačiai tiki-
mės, kad mūsų žmonės paro-
dys prezidentui Mitcheliui, jog
jie iš visokių tautų yra ištiki-
miausiais.

Kada pavasaryj unija kovo-
jo, idant išlaimėti kontraktus
su savininkais, tada mūsų žmo-
nės parodė, jog netik yra ga-
tavi klausyti ką prezidentas ir
unija liepia, bet teipgi yra ga-
tavi streikuoti ir neit dirbt ka-
da tik reiks.

Jurgis Baronas,
keliaujantis agentas
„Vienybės Lietuvninkų“.

Lietuviu tauta

senoveje ir szilandien.

Parašė J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tęsa.)

esą augštesni už lietuviškus, stengėsi net įgyti vietas urėdų ir storastytų, pelningesnių Lietuvoje, lyg kad šalyje užkariauto je! Vyriausiais todėl priešais tokios unijos buvo buvę Mik. Juodis Radivilas, did. liet. hetmonas, ir Achazas von Zehmė, Malborgo vaivada; tačiau jau buvo jie numirę. Vis-gi ir be jų didesnė dalis Lietuvių netiko ant sąlygų, paduotų per Lenkus, ir ant tokio pamato unijos nenorėjo.

Dovanai lenkai nesiliauja nurodyti ant unijos karaliaus Aleksandro ir ant Varšaviškio recesso: Lietuviai nepripažįsta tą aktą, sakydami, kad jie tapo išleisti bė pritarimo lietuvių urėdų. Reikalaujant paslų trobėsiui, galiaus karalius, 28 d. vasario, pirmadienyj (panedėlyj), pasiunčia įsakymą, idant lietuviškiejie senatoriai užimtų savas vietas senate drauge su Lenkais, o lietuviškiejie paslai paslų trobėsyje. Ant šitojo įsakymo Vilniaus vaivada Radivilas atsiliepė: „jeigu vaziuosime, tai pas karalių, ne pas Lenkų senatorius“. Taip pat atsakė Žemaitijos storasta Chodkevychius. Kunigaikštis Vosylius Ostrogiškis, Kijevos vaivada, pasakė: „Šiadien negalimė susirinkti, dėlto kad mūsų paslai apsistoję yra kaimuose“. Tačiau visi sutiko atvažiuoti į pylį rytoj, beje antradienyj, 1 d. kovo. Bet tą dien rytmetyje, kada lenkiški senatoriai ir paslai susirinko savose palatose ir lukuriavo Lietuvių atvykstant, staigu paplito gandas, kad Lietuviai nakčia umai, apleido Liublina ir išvažinėjo namon.

Matomai atstovai Lietuvos tikėjosi savo išvažiavimu surupinti karalių, suardyti seimą ir sutrukdyti dalyką unijos, arba iš anksto neprikažinti įstatymiškumą to viso, kas taps nutarta toje linkmėje jų nebūtyje. Bet tuomsyk jie skaudžiai apsigavo savose sumonėse. Priešingai, iki su jais ėjos sukaltbos, Lenkai, ypatingai senatoriai, veikė gana minkštai, užlaikydami regulas mandagumo ir pataikavimo dėl savų lietuviškų bendrų. Dabar-gi atbulai ir senatoriai ir pats karalius su didesne energija ėmėsi įvykdyti sukaltėtus planus, budami priverčiami paslų trobėsio, kuris butinai vertė juos prie veiklumo, karštai protestavojo prieš jeib kokius nusileidimus ir vilkinimus ir pataravo elgtiesi su išvažinėjusiais be karališkojo pavelyjimo Lietuviais kaip su maištininkais. Ant Lietuvių uždėjo kontumaciją už jų išvažiavimą iš seimo! Tuli paslai net siulė panaudoti karę įrankius, pasiųsti pas Totorius, idant atkalbinti juos nuo sądoros su Lietuviais, o jeigu Lietuviai ir toliaus spardytųsi, surinkti visatiną iširengimą ir su ginklu priversti juos prie unijos.

„Į šitą uniją mes nematome kito kelio, kaip augščiausią valdžią jūsų karališkos galybės, maloningo viešpaties“, kalbėjo tūfi Lenkų deputatai.

Bet toki įnešimai pakėlė klausimą apie rinkimą pinigų dėl kariumenės iš šlėktiškų lobių, kas tuojau atšaldė veržimąsi prie kariškų pasikėsinių.

Pasitikėdami, jog Lietuvos aristokratai nedrįs pakelti karę, Lenkai stengėsi įvykdyti uniją už akių ir prieš Lietu-

vių norą: jie visupirm nusprendė suvienyti su Lenkija Lietuvos provincijas, kuriose laukė mažiaus priešgynumo negu pačioje Lietuvoje.

Tai-gi sekančiose po išvažiavimo Lietuvių dienose įvyko labai svarbus ir vėską valiojantis nusprendimas: Pagiriai ir Volynija tampa atskirti nuo Lietuvos ir priglauti prie žemių lenkiškos karunos. Nors atėmimas Volynijos ir Pagirių buvo priimtas įrankiu vedant Lietuvą į „broliškąją“ uniją, tačiau karališkame universale iš toz priežasties šnekama buvo ne apie priglaidimą, bet apie „sugražinimą“ jų Lenkijos karalystei per didę kunigaikštystę Lietuvos, kuri valdė Pagirius ir Volyniją neva „ne pagal kokias-nors įstatymiškas tiesas“, bet šiaip sau pagal nusileidimą lenkiškų viešpačių. Še tau ir prisieka karaliaus nemažinti rubežių Lietuvos!

Pasirodė, kad ne visi lietuviški senatoriai ir paslai išvažiavę buvo iš Liublino. Nekurie dar buvo apsilikę, ypačiai Pagirėnai, kurie ir gavo nuo karaliaus įsakymą tuojau užimti savas vietas seime tarp Lenkų, prisiekdami lenkiškam karaliui. Jie paklausė, bet prašėsi nereikalauti nuo jų tuojautinės prisiekos iki netaps sumanyti įrankiai dėl apgynimo jų nuo keršto lietuviškųjų senatorių. Toks prašymas netapo įtėmytas, ir Pagirėnai, nors nenoromis, prisiekė. Vienas iš jų, lietuviškas raštininkas, Mielnikų raštininkas Matišek, bandė atsisakyti, sakydamas, kad jis jau prisaiškavo karaliui, kaipo did. kunigaikščiui Lietuvos, ir kad netinka prisiekauti antru kartu bei prieg tam kitai viešpatystei; bet karalius, užsispyrus lenkiškiems senatoriams ir paslams, keršyjo atimti nuo jo Mielnikų storastystę, ir Matišek prisiekė. Visatinai storastystos ir kiti lyglaikiniai karališki urėdai pasirodė rankose lenkiškai katalikiškos partijos beesą galingu įrankiu dėl pervedimo unijos. Tačiau tajai partijai prisiejo nemažai kamuo ties ir spirtiesi prieš karalių, kada atėjo eilė dėl taip augšto urėdininko, kaip Eustachas Valavyčius, liet. pakancleris ir prieg tam vienas iš vyriausiųjų priešininkų unijos. Jis turėjo keletą storastytų Pagiriuose, ir paslų trobėsysis pareikalavo, idant Valavyčius taip gi prisiektų. Karalius neskaitė jį turint tatau padaryti; tuli senatoriai taip gi nuo to atkalbinėjo, sakydami, kad „jis laiko storastystę ne su teismu, bet prastą“, ir per Gniezno archivykupą apskelbė jį valnu esant nuo prisiekos. Bet paslai su įnirtimu stoji ant savo. Per savo maršalką Čarnkovskį jie štai ką atsakė: „Mylistingas archivykuppe! Prisiminkite: kada jungėsi su karalyste Prūsų žemė ir Mozurijos kunigaikštystė, tai prisiekė visos urėdiškos ypotos —urėdininkai, dvarų valdytojai, šlėkta, miestai, nors nebuvo jokių abejonių kaslink jų viernumo, o ponas Eustachas—vyriausias kaltininkas payrimo unijos, nėra vienus paslus išsiuntė iš čia, o kitiems, kurie pasiliko čion, kerštus keršyjo. Ir toje nuziurima ypata neprisiektų! Tegul Dievas sergati!“ „Tatai įžeistų tuos, kurie jau sudėjo prisieką. Tuome išėitų taip, kaip sakosi patarlėje: vabalas persimušė per vortinklį, o musė sukliuvo“.

Vienas iš paslų, storasta Rudlievskis, tiesiok nurodė ant to, kad paveizda Valavyčiaus turės didelę įtekme ant kitų, žiurint ant to, ar jis prisiekė ar ne. Po daugelio imtynių su paslais, senatoriai, jais apsileido ir nutarė, kad Valavyčius turi prisieką sudėti. Sutiko ir karalius su tuomi nusprendimu, bet per kanclerį Dembinskį kreipėsi prie paslų su prašy-

mu, idant apsieitų su Valavyčiumi, kaipo žmogumi svarbiu ir augštai stovinčiu, su paguodone ir pritinančiu mandagumu. Kada pašaukė jį į seimą ir pranešė jam karališką nusprendimą apie prisiekavimą, Valavyčius atsakė, kad jis jau prisiekavęs yra didei kunigaikštystei Lietuvos ir kad jo trys Pagirių storastystos — Lomazai, Godyniec ir Vainiai — yra prirašytos prie pylies Berestjės — tai gi priklauso prie didės kunigaikštystės. Pasiانtrinant reikalavimams prisiekos, jis nesiliovė užginčyti jos įstatymiškumą, o teip gi įstatymiškumą priglaidimo Pagirių prie karalystės; prašė karaliaus *ne eiti* su juomi į teismą ir nurodė ant nebuties jo sądraugų dėl nusprendimo teip svarbaus dalyko. Kancleris, davinėjęs jam atsakymus vardan karaliaus ir senato, apskelbė, kad nuo jo bus atimtos Pagirių storastystos. Tačiau Valavyčius nepasidavė ir tapo atleistas iš susirinkimo. Bet paslų trobėsysis po tam nenorėjo svarstyti jokių dalykų, iki Valavyčius nebus prisaikintas arba nuo jo nebus atimti lobiai, o teip gi iki nebus apsergėti Pagirėnai, kurie tapo prisaikinti; nėra lietuviškiejie senatoriai išsiuntinėjo po Pagirius ir Volyniją¹⁾ rašini su įsakymu rengtiesi į karę po bausme netekimo lobių. Ypatingai rupino juos savo skundais vienas iš Pagirėnų, tulas storasta Lasickis, kurs turėjo Lietuvoje žemę susiedijoje Žemaitijos storastos Chodkevyčiaus, ir išreiškė prisidengėjimą kaslink savō gyvastvos ir turtų iš pusės šito galingo ir kerštingo susiedo. Karalius suramino paslus prižadėjimu atiduoti storastystas Valavyčiaus kitoms ypatoms; o į Volyniją ir Pagirius pasiskubino išsiuntinėti karališkus universalus, papriešinančius rašiniams lietuviškųjų senatorių. Šitie universalai, apskelbdami apie atgrąsinimą Pagirių ir Volynijos karunai, liepė senatoriams ir paslams tųjų žemių, išvažiavusiems iš Liublino, neužtrunkant atgal sugrįžti ir užimti savo vietas visatiname seime; prieg tam toms skrytims žadama buvo valnybė nuo ekzekucijos. Nepaklusniems gi senatoriams grasino atėmimu urėdų ir storastytų, o paslams tomis baudomis, kokios bus paskirtos seime.

Tuomi pačiu laiku vedamos buvo sušnekos ir su esančiais Liubline prusiškais senatoriais ir paslais, beje atstovais vakarinės Prusijos, idant jie užimtų vietas seime drauge su lenkiškais senatoriais. Prusai atsisakinėjo, atsišaukdami ant savų privilegijų, pagal kurias jie turėjo savo atskirus seimus. Bet užsivarant Lenkams ir gavę paliepimą karaliaus, Prusai atvyko į seimą ir užėmė savo vietas kaip senate, teip ir paslų trobėsyje; bet prieg tam kėlė įvairius protestus, atsišaukdami ant aprubežiuotų įgaliojimų nuo savų sąvalstiečių; o po tam Prusai liovėsi atėdinėti į suėjimus paslų triobėsio. Matomai Liublino seimas turėjo suvienijimo užduotę prasmeje viešpatystės, nevienatinai link Lietuvos ir piet-vakarinės Rusijos.

Tuomi tarpu lenkiški paslai, tas populūs tumultuosus, nesiliauja nerymastavę; kartais jie atsisako svarstyti kokius nors kitus klausimus, iki neišrištas dalykas unijos. Jie reikalauja, idant nuo atstovų Pagirių ir Volynijos, nesugrįžusiųjų į seimą, taptų atimti uredai ir storastystos ir ant jų kristų ekzekucija, beje peržiurėjimas dokumentų kaslink valdymo lobių ir atėmimas dvarų nuo tų, kurie neatrodys savų tiesų. Ekzekucijos dėlei kyla seime daugelis ilgų vaidų, kur nuola-

tos aiškyn ejo neprilankumas paslų ekzekucijai ir šiaip kokioms nebuk rinkliavoms ant kariumenės; jie greičiaus velyja surinkti visatiną išsirengimą, aną „pospolite rušenje“, negu aukauti pinigus dėl užlaikymo samdytos kariumenės. Seimas nuolatos graibstosi už ketvirtadalio įėmimų stališkų dvarų, kurius karalius eikvojo ant kariumenės; ant šitojo ketvirtadalio seimas nori supamatuoti kuone visą nuolatinį viešpatystės apgynimą; jis šneka apie tai, kaip rinkti ir eikvoti, kur sudėti ir tt. Prieg tam girdisi nuolatiniai sbundai ant pragaištingų rekuperatoriškų pakvietimų, — beje pakvietimų valdytojų tų dvarų į teismą dėl atrodymo savų tiesų arba dėl neužmokėjimo ketvirtos dalies, — visatinai skundai ant žemiškos netvarkos ir visokių neteisingumų. „Kokia nauda daryti tiek konstitucijų? — sako tuli paslai: — juk nė viena iš jų n'esti išpildoma. Vaivada nepildo savo pareigų, storastos teip pat, pirkliai teip gi; pošlinos (atmainytos) nesiliauja mokamos buti; lupa, grobiai; nėra niekame pasisekimo“. „Pas svetimtaučius įėjo į priežodį, kad Lenkai sergą sejmavojimo liga. Tiktai pasigėrusiems žmonėms išpuola teip ilgai ir neišmintingai dirbti darbus, kaip kad dirbame mes“ ir tt.

5 d. balandžio antradienyj į seimą atvyko pasiuntiniai nuo lietuviškojo senato. Idant išklaudyti jų kalbos, pakvietė lenkiškus paslus į senatorių palatą. Karalius, rodydamas nesiganėdinimą iš Lietuvių, atsisakė pributi į susiejimą. Čion atstovais Lietuvos buvo Žemaitijos storasta Chodkevyčius, Vytebėkō kaštelionas Pocius, pakancleris Valavyčius, rakytojas (krojezy) Radivilas ir taurunas Kiška.

Pasiuntinystę atliko Jonas Chodkevyčius, kurs, „iš sąsago“ perskaitė ilgą kalbą vardan savų draugų, lietuviškų senatorių. Šitie, sužinoję apie karališkus universalus, atplėšiančius nuo Lietuvos Volyniją ir Pagirius, pavedė paskirtoms ypatoms melsti nuo karaliaus, kad atmainytų tuos universalus, ir paaiškinti seimui savą pasielgimą, beje savo umą išvažiavimą iš Liblino. Iš šitų paaiškinimų pasirodė, lyg Lietuviai sutinka atvykti ant seimo dėl nutarimo unijos dėlto, kad jiems žadėta buvo ją sudaryti ant pagrindo „broliškos meilės“, užlaikant jų privilegijas. Tokioje mintyje lietuviškiejie paslai gavo instrukcijas nuo savų rinkėjų. Aštuonias savaites Lietuviai pergyveno Liubline ir vedė sukalbas; persiliudyję, kad dalykai unijos pastatyti ant kitokių pagrindų, jie negalėjo sutikti su ja, neturėdami pilnavalės nuo savų brolių, ir dėlto nutarė atidėti tą reikalą iki kitam seimui ir išvažinėti, bet ne slapta, o pranešę apie tatai jo karališkai didybei. Išvažiuodami, jie paliko keletą lietuviškų urėdininkų, beje pakanclerį (Valavyčių) ir paskarbį (Noruševyčių), dėl savo susinešimų su lenkišku senatu. Su nusistebejimu Lietuviai išgirdo apie atplėšimą nuo jų Volynijos ir Pagirių, apie kurių prigulėjimą prie Lietuvos niekadoms pirmiau nebuvo buvę nė mažiausio paabejojimo, ir tą savastį visi viešpačiai patvirtindavo prisieka, užeidami ant sosto, tarpe jų ir dabartinis karalius. Lietuviai meldžia atmainyti tokį neteisingumą. O reikale unijos jie prašo neužsivarinėti ant jos tuojautinio nutarimo, bet sušaukti naują seimą, į kurį lietuviški paslai galėtų atkakti su reikalingais dėl to įgaliojimais.

(Toliau bus)

1) Bnot surašo Volyniškes žemes 1528 m., jis išstatydavo 810 arklių nuo 272 dvarponių.

Isz visur.

Kuvertus laiskams pradeta visuotinai vartoti 1830 m.

Plienines rašomasias plunksnas pradeta išdirbti 1830 m.

Pačta pirmą syk atsirado 1464 m.

Pirmutinis anglų laikraštis išleista 1588 m. Anglijoj, o Amerikoj 1790 m. Bostone.

Pirmą kartą pradeta išdirbti briežiukus 1829 m.

Žibalą (kerosiną) pradeta vartoti žibinimui 1826 m.

Nuo pradžios 1881 m. ir 1900 m. pabaigai Amerikoj buvo streikai 117,509-uose pabriuose ir kitokiose įstaigose; ir 6 mil. 105 tukst. 604 darbininkai dalyvavo tuose streikuose. Per tą laiką 10-tyje tukstančių įstaigų buvo 1,005 „lokautai“ (kuomet dabdaviai uždaro dirbtuves), ir dėlto 1 milijonas žmonių buvo be darbo.

Per tuos streikus ir lokautus (lockouts) darbininkai turėjo nuostolio 307 mil. doler., darbdaviai—143 mil. dol.; iš viso nuostolio buvo 450 mil. dolerių.

Lvovo universitete, Austrijoj, buvo karė studentų rusinų su lenkais. Rusinai studentai reikalauja, kad ir jų kalboje būtų iš guldoma, kaip jau buvo universiteto valdybos nuspręsta. Jie sukilo prieš tai, sudaužė daug universiteto rakandų: d-ras Winiarz, universiteto sekretorius tapo sunkiai sužeistas. Policija areštavo kelis studentus.

Baisi nelaimė atsitiko anglies kasykloje apie Siarbrueck Vokietijoj: 600 darbininkų įsileidė po žeme prie darbo ir tuo atsitiko didelė gazų eksplozija. Apie 300 darbininkų išimta negyvų; bet žuvusių gal bus daug daugiau. Tokia baisi žudynė pernai atsitiko Prancuzijoj kasyklose Courieres, kur žuvo 812 darbininkų. Ir dabar

Prancuzijoj apie Pas de Calais atsitiko eksplozija kasyklose žmonės mislyjo, kad vėl bus tokia didelė nelaimė, bet pasirodė, kad tik 3 žuvo. Tokios žudynės daugiausiai atsitinka senose kasyklose, bet kaltė kapitalistų, kurie neprižiuri kaip reikiant, kad tik didesnis but pelnas. Žmonių gyvastis jiems kaip mūsės.

Socijalizmas Anglijoj įėjo į pagarbą ir tarp aristokratų, ypatingai moterų. Dienraščiai paduoda, kad 35 tituluotos (iš didžiųjų) moters kovoja už socializmą. Labiausiai pragarsėjusios, kaipo socialistės grafienės ir kunigaikštienės yra šios: Aberneeno grafienė, Lady Henry Somerset, Lady Victoria Villers, Miss Lyttleton, Lady Frances Balfour, kunigaikštienė iš Sutherlando, grafienė iš Warwick. Pastaroji gera kalbėtoja, tankiai kalba tarp didelių minių darbininkų. Ji yra sąnarė socialdemokratų partijos, kurios tikslas, kaip žinoma, paimti į visuomenės rankas žemę, pabirkus ir visus darbo įrankius; taigi ji ir šaukia darbininkus prie tokio supratimo, ir kad diduma žmonių tą suprastų, tai grafienė Warwick sakosi tuojau atiduotų visuomenės nuosavybėn tukstadčius akrų savos žemės.

Pajieszkojimai.

Pajieškau gero kriaučiaus prie kostomiersko dardo kotinio, geram kriaučiui gera užmokestis ir darbas ant visados, meldžiu atsišaukti ant adriso:

G. F. Lapauckas
236 S. Back st.,
Mt. Carmel, Pa.

Pajieškau giminaičio Prano Pilvialo Suvalkų gub., Seinų pavieta, Šventazerių gmino, Teizų kaimo, pirmiaus gyvena Scrantone, o dabar nežinia kur ar pats ar kas kitas teiksis duoti žinią ant antraš:

Ig. Szukis,
Rhone, Luz., Pa.

Pajieškau kriaučiaus, šiuos paskutiniuos „V. L.“ num. atsišaukė vienas vaikinys iš Wilkes-Barre, Pa., bet nepadėjo savo tikrą adrisą, nėra numerio gatvės, o neminėta kokio steito aš jam išrašiau laišką abejoju, kad galėjo gauti tegu paduoda pilną adrisą.

Juozas Gvazdinskas
P. O. Box 364
Spring Valley, Ill.

Aukos.**Revoliucijos reikalams.**

Roslyn, Wash. A. Kaunas 2 dol.; A. Gustas, M. Savickas, K. Savickas, Ed. Evison, A. Dzimidovičia, Alb. Anderson, Ig. Kalasunas, K. Ivoškus, V. Bublįs, And. Kaminskas, A. Černauckas, V. Briedis S. Miller, S. Pikelis po 1 dol.; S. Akelis, P. Zileikis, W. Rossen, M. Stelmokas po 50 c.;

Svetimtaučiai:

P. E. Rule, W. Hryško, P. Cigliana po 1 dol.; F. Hryško 50 c.; C. Armon, G. Ardison po 25 c. Viso \$22,00

Atėmus kank. 11 dol.

lieka \$11,00

Buvo (žr. Nr. 5) \$96,41

Viso labo \$107,41

Kankiniam.

Roslyn, Wash. Per A.

Gustą \$11,00

Buvo \$94,16

Viso labo \$105,16

Mokslaeiviams.

Spring Valley, Ill. J. Gvardinskas 55 cent.

Koncertas!

Kurį parengia 34 kuopa L. S. P. Am. Waterbury, Ct., 10 d vasario, 7:30 vai. vakare, lietuviškoj svetainėj, 103 Green str. Bus atlošta komedija „Vienas iš mūsų turi apsivest“ prieg tam dainos, deklamacijos ir muzikos, o gal ir prakalbos, jei pribus P. Grigaitis. Taigi nepamirškite atsilankyti. Įžanga 15 c. kiekvienam.

Užkviečia Komitetas.

Atsakymai.

K. Kundrotui, Skotijoj.
Tokios knygutės nežinome.

Ant randos ar pardavimo:

Farma 30 akierių žemės su gerais namais, geras vanduo ir kalnas brangių pieskų, netoli nuo marketo. Dėl tolimesnių žinių kreipkitės pas

R. L. Cannon,
10. N. Franklin st.
Wilkes-Barre, Pa.

Ant pardavimo.

Farmą parduoda su gera žeme, nauja stuba ir kluonas su tvartu.

Ant pardavimo namai geroj vietoj ant gyvenimo, dėl dviejų šeimynų ir vienos.

Ant pardavimo lotai Hiledale, naujos mainos ir geri darbai. Dasizinokit „Vien. Liet.“ Redakcijoj.

Apsvarstyk gerai.

Mėdinčius buvo vienas iš praktiškiausių žmonių ant svieta ir jis ką tik neimdavo jam viskas sekdavosi „Mano tiesos yra“, jis sakydavo, „tikrai apsvarstyti reike iki pradėsi ką daryti ar tas darbas bus praktiškas. Jeigu nepraktiškas, aš nepradėsiu visai. Jeigu praktiškas aš pradėsiu ir nesustosiu iki bus padaryta“. Jeigu visi laikytusi tokie tiesu tai daugybę pinigų suėdytu, laiko ir anergiškumo, bet daugumas žmonių perka gyduoles nežinodami apie jas nieko. Kiekviena šeimyna kuri vartoje Triners Amerikan Elixir of Bitter Vyna praktiškiause dėl vidurių ir pasekmės parodo kad tik viena gyduolė dėl tos ligos. Apsvarstyki gerai, visados sutaiso trinimo organus ant ko remesi sveikata viso kuno Jeigu negali valgyti miegoti, arba skilvys nesutrina maisto, tavo stiprumas, tavo sveikata ir tavo gyvastis prieis galą. Vartoki Trinerio, Amerikan Elixir of Bitter Vyna, teip ilgai kol tavo apetitas nesugryž.

Gaunamas vizose aptiekose, arba pas patį fabrikantą—Juozapą Trinerį 799 So. Ashland ave., Chciago, Ill